

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta - Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Název práce: Hraniční porucha osobnosti v pojetí psychoanalytických teorií podle Margaret Mahler a Otty Kernberga

Autor: Matyáš Zima

Oponent: PhDr. Jiří Michalec, Ph.D. Katedra psychologie FF UK a Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze

Aktuálnost tématu

Bakalářská práce autora se zabývá aktuálním a potenciálně přínosným tématem.

Cíle

Cílem práce bylo, dle slov autora, popsat souvislosti hraniční poruchy osobnosti s vybranými psychoanalytickými teoriemi (Mahler a Kernberg) a následně navrhnout výzkumný projekt (korelační studii), která si klade za cíl ověření existence vztahu mezi konceptem hraniční poruchy osobnosti a zmíněnými psychoanalytickými teoriemi.

Po formální stránce

Předložená práce obsahuje 57 stran textu, včetně seznamu literatury. Autor prokázal schopnost pracovat s literaturou a zdroji. Text je bez typografických, gramatických, pravopisných a syntaktických chyb. Práce je logicky strukturovaná a srozumitelná.

Pozn.: pouze citace osobního sdělení na str. 32 je chybná: (*Ch. Rankin, osobní komunikace, říjen 2000*); správně: Jméno dotazovaného, relevantní informace o dotazovaném (podle zaměření práce) [typ sdělení]. Místo a datum rozhovoru.

Teoretická část

Předně je potřeba uvést, že autor teoretickou část zpracoval adekvátně vzhledem k nárokům, které lze mít na studenta bakalářského programu. Věřím, že pokud se student rozhodne pokračovat ve studiu daného tématu v magisterském programu, rozšíří své znalosti studiem další relevantní literatury (např. o klasické autory Salmana Akthara či Jeana Bergereta, a současné výzkumné publikace autorů inspirovaných Kernbergem) a ponoří se do tématu více do hloubky.

Na výše zmíněné poukazuje například sdělení na str. 15, z něhož je patrné, že autor je s relevantní literaturou k tématu seznámen spíše povrchně – viz citace Röhra, jakožto zástupce psychoanalytické tradice, což je spíše popularizační literatura a nemá s reálnou konceptualizací HPO v psychoanalytickém diskurzu moc společného.

„Někteří autoři spíše než výčet jednotlivých charakteristik poruchy používají kazuistiku pacientů s HPO k demonstraci konkrétních projevů (Grambal et al. 2017; Frankenburg & Kymalainen, 2009), zatímco v psychoanalytické tradici se drží rozbor literárních děl a práce se symbolikou (Röhr, 2012).“

Napříč textem rovněž autor zmiňuje možnou přítomnost psychotických příznaků u HPO, aniž by toto téma bylo důkladněji diferenciatně diagnosticky probráno. Konkrétní ukázky níže. Na tuto skutečnost navazuje i má otázka k diskusi.

str. 15: „*Některé méně časté symptomy, kterými jsou například halucinace u těžkých případech HPO (Niemantsverdriet et al., 2017), zde proto blíže nerozebírám.*“

str. 21: „*V oblasti kognice se zhruba u poloviny osob s HPO vyskytují psychotické epizody a disociace. Mezi nejčastější patří auditorní halucinace a paranoidní myšlenky a jsou vázány na zvýšenou stresovou zátěž (Zanarini et al., 1990)*“.

str. 22: „*V období dekompenzace (například zvýšené stresové zátěže) se u osob s HPO mohou objevit psychotické obtíže. Narozdíl od psychóz jsou tyto obtíže krátkodobého charakteru a nereagují na léčbu antipsychotiky. Pomocť odlišit od sebe tyto diagnózy zavčasu mohou také projektivní metody, konkrétně Rorschachův test (Brand et al., 2009).*“

Návrh výzkumu

Operacionalizaci výzkumné otázky prostřednictvím výzkumných metod nepovažuji za šťastnou ani nápaditou, ale formálně nemohu nic namítat. Má skepse vychází hlavně z toho, že pacienti s HPO nemají dostatečný náhled své psychopatologie a obecně pro sledování proměnných, které si autor definoval, by bylo vhodnější využití metody, které by méně závisely na sebesouzení pacientů – např. objektivní hodnocení odborníkem za použití posuzovacích škál, případně v kombinaci s projektivními metodami. Tento problém autor sám nepřímě zmiňuje v rámci teorie například zde (str. 16): „*I když jsou osoby s HPO schopny dobře hodnotit své impulzivní chování a vyhledat jeho příčinu (byť se jedná o malichernost), své chování hodnotí vzhledem k situaci jako adekvátní.*“

Za lehce problematické považuji použití inventáře PSSI ke „kvantifikaci“ přítomné HPO. Když už to musí být dotazník, existují vhodnější dotazníkové metody (případně by mohl autor argumentovat, proč se z možností rozhodl zrovna pro PSSI).

Ve výzkumné části také postrádám diskusi stran toho, jakou sílu signifikantního vztahu mezi proměnnými autor považuje za „klinicky významnou“ a proč? Statisticky významný vztah ještě neznamená, že je jakkoliv významný (stačí mít velký vzorek a signifikantní vyjdou rovněž slabé vztahy).

Otázka k diskusi

1. V návaznosti na mé připomínky k popisu psychotických příznaků u HPO se prosím pokuste dohledat a definovat, kde leží hranice mezi HPO a již spíše psychotickou poruchou. Je to záležitost spíše kvalitativní, či kvantitativní apod.?

Celkově je práce dobře strukturovaná, autor správně nakládá s citační normou a zdroji. Teoretická část je adekvátně zpracovaná vzhledem k nárokům, které lze mít na studenta bakalářského programu. Velmi oceňuji, že si autor troufl na takto obtížné téma, a rovněž se jej pokusil uchopit do kvantitativního metodologického rámce – tato snaha je

velmi cenná. Autor prokázal schopnost formulovat cíle v rámci navrhovaného výzkumu, strukturovat je do jednotlivých hypotéz a zvolit přijatelnou metodiku k jejich ověření.

Předloženou práci HODNOTÍM VÝBORNĚ a DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ.

V Praze 09. 06. 2022

PhDr. Jiří Michalec, Ph.D.